

כשרות לפסח של מוצרים שאינם אוכל

הרב מרדכי וולנוב

פתיחה

אחת המשימות הגדולות של כל משפחה לקראת חג הפסח היא קניית מוצרים כשרים לפסח. פעמים רבות אנו מוצאים את עצמנו עומדים ליד מוצרים שאינם מזון ותוהים אם מוצרים אלו צריכים להיות כשרים לפסח. כמובן שאי אפשר לפסוק הלכה לכלל המוצרים שאינם מוצרי מזון, משום שיש מוצרים שבאים במגע ישיר עם אוכל, כגון תבניות, נייר אפייה, כלים חד-פעמים וכדומה; יש מוצרים שבאים במגע עם הפה, כגון משחת שיניים, שפתון וכדומה; יש מוצרים שבאים במגע חיצוני עם הגוף, כגון שמפו, אלכוהול, בושם וכדומה; ויש מוצרים שאינם באים במגע עם אוכל או עם הגוף, כגון חומרי ניקוי וכדומה.

במאמר זה ננסה לסקור מוצרים אלו מבחינת ההלכה ולבדוק אם הם צריכים הכשר מעיקר הדין, מחומרא, או שמא הם אינם צריכים הכשר כלל.

הקדמה

לפני שנתחיל לברר סוגיות אלו, יש לחלק את המוצרים לפי שלושה קריטריונים:

1. מוצרים שאינם מוגדרים בתור אוכל, אך האדם מכניס אותם לגופו, כגון תרופות.
2. מוצרים שאין האדם מכניס אותם לגופו, אך הוא משתמש בהם כדי לסוך את גופו, כגון סבון, משחות, מוצרי קוסמטיקה וכדומה.
3. מוצרים שאינם באים כלל במגע עם גוף האדם, כגון חומרי ניקוי וכדומה.

א. נפסל ממאכל כלב

השאלה הראשונה שיש לברר היא: האם איסור חמץ חל רק על דברים שראויים למאכל כלב או גם על דברים שאינם ראויים למאכל כלב? במסכת פסחים (מה ע"ב) יש ברייתא שדנה בסוגיה זו:

1. יש לציין שדיון זה הוא רק כאשר המאכל נפסל ממאכל כלב לפני זמן איסורו, אבל אם הוא נפסל לאחר זמן איסורו - חייבים לשורפו. ע"י ר"ן, פסחים ה' ע"ב בדפי הרי"ף ד"ה חרכו; משנ"ב, סי' תמב ס"ק ט.

תנו רבנן: הפת שעטיפשה ונפסלה מלאכול לאדם, והכלב יכול לאוכלה - מטמאה טומאת אוכלין בכביצה, ונשרפת עם הטמאה בפסח. משום רבי נתן אמרו: אינה מטמאה.

הרי"ף דייק מגמרא זו שכל הדיון הוא רק כאשר הפת 'נפסלה מלאכול לאדם' אבל הכלב עדיין יכול לאוכלה, שכן אם היא נפסלה גם ממאכל כלב, לכולי עלמא פת זו אינה צריכה שרפה.

ב. הנאה בפסח ממוצר חמץ שנפסל ממאכל כלב

לאחר שראינו שמאכל שנפסל ממאכל כלב, אין צריך לשורפו עם שאר החמץ, יש לברר מה מותר לעשות בו: האם דינו ככל מאכל שכשר לפסח או שיש לו גדרים אחרים?

כאן יש לחלק בין שלושה סוגי הנאה:

1. הנאה שאין גוף האדם נהנה ממנה.
2. אכילה.
3. הנאה שגוף האדם נהנה ממנה.

1. הנאה שאין גוף האדם נהנה ממנה

במסכת פסחים (כא ע"ב) מבואר שמותר ליהנות בפסח מחמץ שנפסל ממאכל כלב: 'חרכו קודם זמנו מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו', ותוספות² כתבו: 'חרכו', כגון שנפסל ממאכל כלב. וכן פסק ב'שלחן ערוך':³ 'חמץ שנתעפש קודם זמן איסורו ונפסל מאכילת הכלב, או ששרפו באש קודם זמנו ונחרך עד שאינו ראוי לכלב, מותר לקיימו בפסח'. וב'משנה ברורה'⁴ כתב שכוונת ה'שלחן ערוך' שמותר גם בהנאה. לכאורה, מכאן אפשר להסיק שכל הנאה שאינה אכילה - מותרת, אך בהמשך נראה שיש פוסקים שמחמירים בהנאה בגופו של האדם מדין 'סיכה כשתיה', ונבאר זאת בעז"ה בהמשך. מכל מקום, ברור שמוצרים שנפסלו ממאכל כלב ואינם מיועדים לאכילה או לשימוש חיצוני לגוף, אין כל בעיה להשתמש בהם בפסח, ואין צריך לבדוק שהם כשרים. לכן, מכיוון שכל חומרי הניקוי למיניהם, משחות נעליים, דבק נוזלי וכדומה - נפסלו ממאכל כלב לפני הפסח, מותר להשתמש בהם ואין צורך שיהיו כשרים לפסח.

2. תוספות, פסחים שם ד"ה חרכו.

3. שו"ע, או"ח סי' תמב סעי' ט.

4. משנ"ב, סי' תמב ס"ק מג.

2. אכילה

הראשונים נחלקו אם מותר לאכול בפסח מאכל שנפסל ממאכל כלב. הר"ן⁵ סובר שאין שום איסור אכילת חמץ שנפסל ממאכל כלב לפני זמן איסורו, כיוון שהוא יצא מתורת 'אוכל' ודינו כעפרא דארעא. והוא מוסיף שמלשון הגמרא שהתירה הנאה מחמץ שנפסל ממאכל כלב ולא נקטה לשון אכילה, אין קושיה, כיוון שאין דרך לאכול חמץ שנפסל ממאכל כלב.

הרא"ש⁶ סובר שחמץ שנפסל ממאכל כלב אסור באכילה, וזה לשונו:

יש שרוצים לומר לאו דוקא הנאה דהוא הדין נמי אכילה דעפרא בעלמא הוא. ולא מסתבר דאע"פ דבטלה דעת האוכל אצל כל אדם מ"מ כיון דאיהו קאכיל ליה אסור.

לדעת הרא"ש, מוצר שנפסל מאכילת כלב – אסור באכילה, מפני שהאוכל עצמו 'אחשביה', ולדעתו אין האיסור מן התורה אלא מדרבנן.⁷ למעשה, הפוסקים הכריעו כדעת הרא"ש, ולכן מאכל שנפסל ממאכל כלב אסור באכילה ומותר בהנאה.⁸

לפני שנדון בדין זה למעשה, יש לברר אם אנו מחמירים בדין 'אחשביה' רק אם האדם מתכוון לאכול את דבר האיסור, או אפילו אם יש חשש סביר שהאדם יבלע את האיסור בלא כוונה.

ב'פסקי התוספות'⁹ דן אם מותר להשתמש בדיו שנותנים בו יין נסך, וזה לשונו: 'דיו יבש שנותניו בו יין ואפילו צלול לפירוש ר"ת דסתם יינן מותר בהנאה, אך יש להחמיר לפי שבעודו לח נותנו לפיו הקולמוס', ומדבריו אנו למדים שאיסור 'אחשביה' הוא גם כשאינן כוונה ממשית לאכול את דבר האיסור. לעומת זאת, בעל 'תרומת הדשן'¹⁰ נשאל אם מותר להשתמש בדיו שעשוי מ'שכר שעורים בפסח. הוא הכריע שמותר להשתמש בו, ושאינן לאסור מפני החשש שמא יכניס הסופר את הקולמוס לפיו ויבלע מעט מן הדיו, משום שהרא"ש אסר מדין 'אחשביה' רק כשיש רצון לאכול את הדבר האסור, אבל אם אין רצון כזה – אין לאסור מדין 'אחשביה', וזה לשונו:

5. ר"ן, ה' ע"ב מדפי הרי"ף ד"ה חרכו.

6. פסחים פ"ב סי' א.

7. עי' משנ"ב, סי' תמב ס"ק מג.

8. שו"ע, או"ח סי' תמב סעי' ט; משנ"ב, שם ס"ק מג.

9. פסקי תוספות, ע"ז פ"ב סי' סא.

10. תרומת הדשן, סי' קכט.

'דנראה דהא דאסרי גאונים דלעיל חמץ שחרכו קודם זמנו באכילה, היינו משום דכיון דמחשבינן ובעי למיכליה לא איפסיל לדידיה מאכילת אדם, וכ"ש מאכילת כלב. וכן משמע פשטות לשון אשירי לעיל. אבל במה שנותן הקולמוס בפיו כדי להחזיקה, ואגב זה טועם מן הדיו בלא כוונה לא מחשבינן בהא מידי.'

בעל 'תרומת הדשן' כתב שהיתר זה הוא גם אליבא דהתוספות, משום שהתוספות אסרו רק ביון נסך, משום שליון היה שם של איסור לפני שהתערב בתערובת, אבל אין לאסור חמץ לפני זמן איסורו, כיוון שלא חל עליו איסור. הי'שלחן ערוך¹¹ פסק שמותר בפסח לכתוב בדיו שעשוי משכר שעורים, וכ'משנה ברורה¹² הביא את טעמו של 'תרומת הדשן', שאין חוששים שמא ישכח הסופר וייתן את קולמוסו לתוך פיו כדרך הסופרים, כיוון שגם אם יעשה כך - לא יעבור על איסור, שהרי אין בכוונתו לאכול את האיסור, ולכן הוא אינו בגדר 'אחשביה'.

נמצינו למדים שכל דבר שמעורב בו חמץ, אפילו אם נפסל ממאכל כלב, אסור לאוכלו בפסח. אך עדיין יש לדון במוצרים שאינם מיועדים לאכילה, ובכל זאת יש חשש סביר שיבלעו אותם, כגון משחת שיניים, מי פה, שפתון וכדומה. על פי דברי 'תרומת הדשן', נראה שיש להתיר את השימוש במשחות שנפסלו ממאכל כלב ואין כלל רצון לבלוע אותן. אחת המשחות שיש לדון בהן היא משחת שיניים: במשחת שיניים יש חשש חמץ בתמציות הריח שבהן. לכאורה, אין כוונת האדם לאכול את המשחה, ולכן יש סברא להקל, אך למעשה נראה שיש להחמיר במשחת שיניים - אף על פי שאין האדם רוצה לאכול את המשחה כלל - כיוון שכל משחת שיניים משאירה טעם מרענן בפה, וקשה להגדירה כדבר שנפסל ממאכל כלב. לכן, לכתחילה¹³ יש לוודא לפני רכישת משחות שיניים שיש להם כשרות מיוחדת לפסח. ועיין בשו"ת 'תשובות אביגדור הלוי'¹⁴ לרב נבנצל, שנשאל אם משחת שיניים צריכה הכשר לפסח, וענה: 'הייתי רוצה לראות יצרני משחת שיניים המפרסמים שמשחתם פסולה לאכילת כלב'.

11. שו"ע, או"ח סי' תמב סעי' י'.

12. משנ"ב, שם ס"ק מה.

13. כתבתי 'לכתחילה', כיוון שיש פוסקים שמתירים את השימוש במשחת שיניים גם ללא כשרות לפסח: שו"ת דבר חברון לרה"ג דב ליאור, או"ח עמ' 250, והוא דן אותה כדבר שנפסל ממאכל כלב; שו"ת אור לציון, ח"ג פ"ח ה"ו. ומכל מקום, כיוון שמקובל להחמיר בדבר זה, כתבתי בגוף המאמר שלכתחילה יש להחמיר.

14. תשובות אביגדור הלוי, או"ח עמ' שמ.

מוצרים נוספים שיש לדון בהם הם כלים חד-פעמיים שעשויים מקרטון. פעמים רבות מעורב עמילן במוצרים אלו, וייתכן שעמילן זה הופק מחמץ. העמילן מתערב בנייר בתהליך הייצור, והחשש הוא שכאשר יונחו מאכלים חמים על הכלי החד-פעמי, המאכלים יבלעו טעם מן העמילן. יש אומרים שגם אם העמילן הופק מקמח, אין להחמיר בדבר זה, משום שהצלחת אינה ראויה למאכל כלב,¹⁵ וגם אם המאכל יבלע מן העמילן, ודאי שכוונתו של האדם אינה לאכול את העמילן. ובאמת 'החזון איש'¹⁶ התיר לחולה שאין בו סכנה ליטול בפסח תרופות שטעמם פגום על אף שמעורב בהם עמילן חמץ, משום שכוונת האדם היא על החומר המרפא ולא על העמילן, ומשום כך אין דין 'אחשביה'. וכאן יש אפילו יותר מקום להקל, כיוון שהאוכל אינו רוצה כלל להכניס את העמילן לגופו, ומה גם שהוא אינו מכניס את העמילן לגופו אלא רק את טעמו של העמילן. מקרה זה דומה לדברי ה'משנה ברורה' בנוגע לדיו שמעורב בו קמח, שאם יכניס לפיו - אינו עובר על שום איסור, ומשום כך גם לבריא מותר.¹⁷

אולם אפשר גם לומר שאין לדמות את המקרה כאן לדברי ה'חזון איש', שכן הוא התיר רק לחולה שאין בו סכנה, ואילו למי שיש מיחוש - אסור.¹⁸ ועוד 'מנהג ישראל קדושים' להחמיר לכתחילה בתרופות ולצרוך תרופות כשרות לפסח.¹⁹ גם בנוגע להיתר של 'תרומת הדשן' בדיו, אפשר לחלק ולומר שהיתרו הוא רק כשיש חשש שמא יכניס לפה, אבל אם ודאי יכניס לפה - ייתכן שיהיה אסור, ובנידון דידן מדובר שוודאי שהוא יכניס את המאכל לפיו.

למעשה, נראה שמעיקר הדין מותר להשתמש בכלים חד-פעמיים מקרטון ללא כשרות לפסח, כיוון שברוב המקרים העמילן שמשתמשים בו אינו מופק מחמץ,²⁰ וגם אם הוא הופק מחמץ - כיוון שאין דעתו כלל על העמילן, אין זה איסור.²¹ עם זאת, משום חומרא

15. שו"ת מלמד להועיל, ח"א או"ח סי' קו.

16. חזו"א, מועד סי' קטז ס"ק ח. ועי' בשו"ת אור לציון, ח"ג פ"ח הערה ב, שכתב שסברת החזו"א היא להתיר את העמילן מדין אחשביה, כיוון שניתן רק לדבק היא סברא מחודשת, ולכן לבריא אין להקל כלל.

17. וכן הורה לי מו"ר הרה"ג אליקים לבנון: למעשה אין להחמיר במוצרים חד-פעמיים מקרטון.

18. שו"ת יחווה דעת, ח"ב סי' ס.

19. שו"ת ציץ אליעזר, ח"ו סי' כה פ"כ.

20. שו"ת דבר חברון, או"ח סי' תעט. בתשובה זו מדובר על כלים שנוצרו בארץ, ונאמר בה שמכיוון שהפקת עמילן מחיטה בארץ יקרה מאוד, היא איננה מצויה כלל.

21. בשו"ת 'מלמד להועיל' לר' דוד צבי הופמן, ח"א או"ח סי' קו, המחבר התיר בפשטות להשתמש בסיגריות, על אף שיייתכן שבעיבוד הנייר השתמשו בעמילן שהופק מחמץ, והוא מנה כמה טעמים להתיר: נפסל ממאכל כלב; אינו בעין; פחות מכשיעור; יש ספק אם העמילן הופק מחיטה.

דפסח יש אומרים שלכתחילה יש להחמיר ולרכוש כלים חד-פעמיים מקרטון שמעוטרים בכשרות מיוחדת לפסח.²²

3. הנאה של גוף האדם - סיכה כשתייה

עד כה דנו במוצרים שמיועדים לאכילה או שיש חשש סביר שמא יאכלו אותם, ובמוצרים שאינם משמשים את גוף האדם. כעת נדון במוצרים שמיועדים לשימוש חיצוני בגוף האדם.

יש להקדים ולומר שבפסח חמץ נאסר גם בהנאה,²³ ולכן ודאי שאם המוצר לא נפסל ממאכל כלב, אסור להשתמש בו כלל, וכן אסור לקיימו בפסח. מחלוקת הראשונים שמובאת כאן היא על שאר איסורים שמתירים בהנאה, וממנה מסתעפת מחלוקת נוספת על חמץ שנפסל ממאכל כלב ומותר בהנאה:²⁴ האם גם בו מותר להשתמש בשימוש חיצוני?

בגמרא²⁵ למדו שסיכה כשתייה, ונחלקו הראשונים אם לימוד זה הוא רק לדברים שיש בהם גם איסור הנאה או שגם בשאר איסורים שאסורים רק באכילה אסור לסוך בהם, שכן סיכה כשתייה. רבנו תם²⁶ פסק לקולא - רק ביום הכיפורים אמרינן שסיכה כשתייה, וכן בדברים שאסורים בהנאה אסור לסוך בהם, כגון: שור הנסקל אסור בהנאה, ומדרבנן אסור לשים את חלבו על מכתו. לכן, מותר לסוך את הגוף בשומן חזיר ובדברים אחרים שאינם אסורים בהנאה. הגר"א²⁷ כתב ש'ספר התרומה', ה'מרדכי' ועוד פוסקים, חולקים על רבנו תם וסוברים ש'סיכה כשתייה' גם בשאר איסורים, אפילו אם אינם אסורים בהנאה, ולכן אסור לרחוץ גופו בחלב. הרמ"א²⁸ פסק שבשבת אסור לרחוץ ידיו במלח או

22. הרה"ג יעקב אריאל אמר לי שהוא בירר שבארץ משתמשים רק בעמילן שהופק מתירס. בכלים חד-פעמיים מחוץ לארץ, שאין יודעים אם העמילן שבהם הופק מחמץ או לא, מי שמקפיד על כשרות מהדרין - ראוי לרכוש כלים חד-פעמיים עם תווית 'כשר לפסח', אך רק משום חומרא דפסח ולא מעיקר הדין.

ועי' בשו"ת תשובות והנהגות ה, סי' קכה, שכתב: 'ולכן צריך ליזהר שלא יגע אוכל חם בנייר שיש בו עמילן שלא יבלע טעם העמילן. ואף שרוב הפוסקים מתירים כשנפסל מאכילת כלב, חביב לנו איסור חמץ בפסח לצאת לכו"ע'.

23. שו"ע, או"ח סי' תמג סעי' א.

24. משנ"ב, סי' תמב ס"ק כב.

25. יומא עו"ב; שבת פו"ע"א.

26. נדה לב ע"א ד"ה וכשמן.

27. ביאור הגר"א, או"ח סי' שכו סעי' י ד"ה או בשאר חלב.

28. רמ"א, או"ח סי' שכו סעי' י.

בִּחֶלֶב שְׁנִימוּחַ עַל יָדוֹ, מִשּׁוּם אִיסוּר נוֹלֵד. וּמִדְּבָרָיו מִשְׁמַע שֶׁבַחֻל מוֹתֵר, שֶׁלֹּא כִדְעַת הַגֵּר"א, שֶׁאִסָּר גַּם בַּחֻל וְהַתִּיר רַק בַּמָּקוֹם צַעַר.

הַבְּאוּר הַלְכָה²⁹ כֹּתֵב שֶׁמִּנְהַג הָעוֹלָם לְהַקֵּל כִּדְעַת רַבְנֵינוּ תָּם:

עֵיין בְּבִאוּר הַגֵּר"א שֶׁדַּעַתוֹ כִּדְעַת הַרְבֵּה מִגְדוּלֵי הַפּוֹסְקִים דֹּאף בַּחֻל אִיסוּר דְּסִיכָה כִשְׁתִּיָּה וְעַכ"פּ מִדְּרַבְּנָן אִיסוּר וְדִלָּא כַר"ת וְסִייעָתוֹ שֶׁהַתִּירוּ בְּזֵה לִגְמָרִי. מִיְהוּ מִנְהַג הָעוֹלָם לְרַחוּץ בְּבוֹרִית שֶׁלָּנוּ הַנִּעְשִׂים מַחֲלָב וְרַק אִיזָה מִדְּקָדְקִים זֵהִירִין בְּזֵה.

4. מַחֲלוּקַת בְּדַעַת הַמַּחְמִירִים שֶׁסִּיכָה כִשְׁתִּיָּה גַם בְּשֶׂאֵר אִיסוּרִים

הָאֲחֵרוֹנִים נִחְלְקוּ בְּדַעַת הַמַּחְמִירִים: הָאֵם אוֹמְרִים 'סִיכָה כִשְׁתִּיָּה' בְּשֶׂאֵר אִיסוּרִים רַק כִּשְׁטַעַם הַמוּצֵר אִינוּ פָּגוּם, אוּ גַם כִּשְׁטַעַמוּ פָּגוּם? הַפְּרִי חֲדָשִׁי³⁰ כֹּתֵב שֶׁגַם לְדַעַת הָאוֹסְרִים סִיכָה בְּשֶׂאֵר אִיסוּרִים, הוּא דוּוֹקָא כִּשְׁטַעַם הַמוּצֵר אִינוּ פָּגוּם, אֲבָל אִם טַעְמוֹ פָּגוּם - מוֹתֵר גַּם לְשִׁיטָתָם, וְזֵה לְשׁוֹנוֹ:

וּמִיְהוּ אִפִּילוּ לְדַעַת הַפּוֹסְקִים הָאוֹסְרִים מִשּׁוּם תַּעֲנוּג יֵשׁ לְהַתִּיר לְרַחוּץ בְּבוֹרִית אַעֲפ"י שֶׁהוּא עֲשׂוֹי מַחֲלָב לְפִי שֶׁהוּא פָּגוּם.

וְכַן פֶּסֶק בְּעֵרוֹךְ הַשְּׁלַח³¹. עִם זֹאת, יֵשׁ חוֹלְקִים³² וְסוֹבְרִים שֶׁהָאִיסוּר הוּא גַם כֹּאֲשֶׁר טַעְמוֹ פָּגוּם. לְסוֹבְרִים שֶׁכֹּאֲשֶׁר הָאִיסוּר נִפְסַל מִמֵּאֲכַל כֹּלֵל לֹא אִמְרִין 'סִיכָה כִשְׁתִּיָּה', מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּמוּצֵרִים כְּגוֹן שְׁמֶפֶן וְכִדוּמָה, וְאִין לְחוּשׁ לְדִין 'סִיכָה כִשְׁתִּיָּה', אֲךָ לְסוֹבְרִים שֶׁגַם אִם נִפְסַל מִמֵּאֲכַל כֹּלֵל אִמְרִין 'סִיכָה כִשְׁתִּיָּה' - יֵשׁ לְהַחְמִיר.

לְמַעֲשֵׂה, רֹב הַדְּעוֹת³³ סוֹבְרוֹת שֶׁמַּעִיקֵר הַדִּין מוֹתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּסִבּוֹן, שְׁמֶפֶן וְכִדוּמָה בְּפֶסַח גַּם לְלֹא כִשְׁרוֹת מִיּוֹחֲדַת לְפֶסַח, וְיֵשׁ שֶׁחֲשֵׁשׁוּ לְדַעַת הַמַּחְמִירִים.³⁴

29. בִּאוּר הַלְכָה, סִי' תַמב.

30. פְּרִי חֲדָשׁ, יו"ד סִי' קִיז ס"ק ד.

31. עֵרוֹךְ הַשְּׁלַח, יו"ד סִי' קִיז סַעִי' כַּט.

32. עִי' בְּשׁו"ת שֶׁבֶט הַלּוֹי, ח"ב סִי' מַח, שֶׁמְבִיֵּן כִּךְ בְּדַעַת 'נִקְוֹזַת הַכֶּסֶף', וְכַן בְּצִמְחַ צִדְקָ' וְעוֹד פּוֹסְקִים.

33. עִי' שׁו"ת יְחוּהַ דַּעַת, חֶלֶק ד' סִי' מַג; שׁו"ת אוֹר לְצִיּוֹן, ח"ג פ"ח ה"ו, וְעִי' שֶׁם בְּהַעֲרוֹת; שׁו"ת דְּבַר

חֲבֵרוֹן, או"ח סִי' תַעז.

34. עִי' בְּשׁו"ת אֲגָרוֹת מִשֵּׁה, או"ח ח"ג סִי' סב, שֶׁהַתִּיר רַק בַּמָּקוֹם צַעַר; שֶׁבֶט הַלּוֹי שֶׁם; שׁו"ת מִשְׁנֵה

הַלְכוֹת, חֶלֶק יא סִי' מַח; תְּשׁוּבוֹת וְהַנְּהָגוֹת, ח"ה סִי' קכז אוֹת ח.

ג. סיכום

1. מוצר שנפסל ממאכל כלב מותר בהנאה אך אסור באכילה.
2. אם אין כוונה לאכול את האיסור, אך יש חשש שייבלע, רוב הפוסקים מקלים, ויש מחמירים.
3. אם ודאי יאכל את האיסור, אך אין כוונתו כלל לאיסור, יש שהתירו לחולה בכל גופו, אך רוב הדעות אוסרות לבריא.
4. בפסח יש מחמירים לומר שדין סיכה כשתייה הוא גם כשהמוצר נפסל ממאכל כלב, ולשיטתם מוצר שטעמו פגום ממאכל כלב ומעורב בו חמץ - אסור להשתמש בו לסיכת הגוף.

ד. רשימת מוצרים והדרכה הלכתית

המוצר	מכיל או אינו מכיל חמץ	הלכה
אבקה למדיח	עלול להכיל חמץ	רצוי, אך מעיקר הדין אין צורך בכשרות
אלכוהול ג'ל / לחיטוי	יתכן והאלכוהול מופק מחמץ	אין צורך בכשרות - נפסל ממאכל כלב
אציטון		אין צורך בכשרות
בושם	עלול להכיל חמץ	אם טעמו פגום - לא צריך כשרות
ג'ל אלווורה (לשימוש בפה)		יש צורך בכשרות
דאודורנט	יכול להכיל אלכוהול שהופק מחמץ	אין צורך בכשרות - נפסל ממאכל כלב
וּזְלִין בטעמים	עלול להכיל חמץ	יש צורך בכשרות
וּזְלִין טהור	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות

המוצר	מכיל או אינו מכיל חמץ	הלכה
חוט דנטלי	ללא טעם - לא מכיל חמץ. בטעם - עלול להכיל חמץ	ללא טעם - אין צורך בכשרות. בטעם - צריך כשרות
חול קינטי	אינו מכיל חמץ	מותר לשימוש בפסח
חול ניקוי	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
חומרי ניקוי	יכולים להכיל חמץ	אין צורך בכשרות כיוון שנפסלו ממאכל כלב
טלק	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
כלים חד-פעמיים מפלסטיק	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
כלים חד-פעמיים / מקרטון / נייר / קני סוכר	לעיתים נדירות עלולים להכיל עמילן חמץ	מעיקר הדין אין צורך בכשרות שכן אינם ראויים למאכל כלב. יש מהדרין שמחמירים לרכוש כלים כשרים לפסח. אפשר לפתוח את מקום החיבור ולבדוק האם מכיל עמילן. (הוראות באתר)
כפפות חד-פעמיות	כפפות עם אבקה - יכול להיות בהן עמילן חיטה	למהדרין יש לרכוש כפפות ללא אבקה
מגבונים לחים	יש בהם אלכוהול שמופק מחמץ. אם אין אלכוהול - אין חמץ	אם טעם הנוזל שנסחט מן המגבון פגום, אין צורך בכשרות לפסח ³⁵

35. מגבונים לחים - כך שמעתי ממו"ר הרה"ג אליקים לבנון, והוסיף שיש צורך לבדוק זאת לפני פסח, משום שלפעמים הנוזל אינו פסול ממאכל כלב ואסור להינות ממנו בפסח. ועי' בשו"ת 'תשובות אביגדור הלוי' עמ' שלט, שהצריך כשרות משום שאינו יודע אם טעמו פגום. אך כפי שכתבנו לעיל, אפשר לבדוק זאת בקלות.

המוצר	מכיל או אינו מכיל חמץ	הלכה
מוצרי קוסמטיקה	עלולים להכיל חמץ	אין צורך בכשרות כיוון שטעמם פגום למאכל כלב, מלבד אודם ושפתון שפעמים רבות היצרן אינו פוגם אותם ממאכל כלב ולכן יש לרכוש עם כשרות
מטהר אויר	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות, כיוון שטעמו פגום ממאכל כלב
מי פה	עלול להכיל חמץ	יש צורך בכשרות
ממחטות נייר		אין צורך בכשרות
מנג'טים	אינם מכילים חמץ	אין צורך בכשרות
מסיר שומנים - רגיל / קר / מהיר	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות, כיוון שטעמו פגום ממאכל כלב
מפות ניילון	בניילון איכותי יש אפשרות שבין שכבות הניילון יימצא עמילן, וייתכן שהוא הופק מחיטה	למהדרין יש לרכוש מפות ללא אבקה ³⁶
מפות נייר		אין צורך בכשרות
מרכז כביסה / מרכז שיער / מעצב שיער	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות

36. מפות ניילון - כך שמעתי ממור"ר הרה"ג אליקים לבנון, ועל אף שבכלים חד-פעמיים מנייר לא הצריך כשרות, אפשר שכאן הצריך משום שהעמילן אינו חלק מן המוצר אלא עוטר אותו.

המוצר	מכיל או אינו מכיל חמץ	הלכה
משחת שיניים	עלולה להכיל חמץ	יש צורך בכשרות
ניילון נצמד	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
נוזלי ניקוי (הברקה) למדיח / ניקוי חלונות / ניקוי תנור ומיקרו / שטיפת רצפות)	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות כיוון שנפסלו ממאכל כלב
נוזל דוחה יתושים	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות כיוון שנפסל ממאכל כלב
נייר אפיה	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
נייר טואלט	בייצור הנייר משתשים בעמילן שייטכן ומופק מחמץ	אין צורך בכשרות כיוון שנפסל ממאכל כלב
נייר כסף	אינו מכיל חמץ	צריך כשרות לכל השנה, משום שלפעמים משתמשים בתהליך הייצור בשמן מן החי
נייר סופג	יכול להכיל עמילן שהופק מחמץ	יש צורך בכשרות (ניתן לבדוק האם מכיל עמילן לפי ההוראות באתר כושרות)
סבון אסלה	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות כיוון שנפסל ממאכל כלב
סבון ידיים	עלול להכיל חמץ	לרוב הפוסקים אין צורך בכשרות כיוון שנפסל ממאכל כלב. יש מחמירים מדין סיכה כשתיה, גם אם נפסל ממאכל כלב

המוצר	מכיל או אינו מכיל חמץ	הלכה
סבון כלים	יכול להכיל חמץ	רצוי שיהיה לו הכשר, אך אין זו חובה ³⁷
סליים	אינו מכיל חמץ	מותר לשימוש בפסח
סקוטש (חדש!)	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
פלסטלינה / בר-בצק	אינה מכילה חמץ	אין צורך בכשרות
קיסמי שיניים		ללא טעם - אין צורך בכשרות. בטעם - צריך כשרות
קרם ידיים	עלול להכיל חמץ	אם טעמו פגום - לא צריך כשרות. ישנן חברות בהן הטעם לא פגום בכדי שלא יפגם האוכל בטעמם, בחברות אלו צריך כשרות
קרם לחות / גוף - מבוגר / תינוק	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות
קש שתיה	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
שיפודי עץ		אין צורך בכשרות
שמן לתינוק	אינו מכיל חמץ	אין צורך בכשרות
שמפו, סבונים	עלולים להכיל חמץ	לרוב הפוסקים אין צורך בכשרות כיוון שנפסל ממאכל כלב. יש מחמירים מדין סיכה כשתיה, גם אם נפסל ממאכל כלב
שמפו לשטיחים	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות כיוון שנפסל ממאכל כלב

37. סבון כלים - כך שמעתי ממו"ר הרה"ג אליקים לבנון, וטעמו, משום שיש חשש שהיצרן רוצה שהנוזל לא ייפסל ממאכל כלב, כדי שיקנו את הסבון ולא יתלוננו שיש לו טעם גרוע; אך אם טעמו פגום - מותר להשתמשבפסח גם ללא כשרות. ועי' שו"ת אגרות משה, יו"ד ח"ב סי' ל, שכתב שכיוון שאינו רוצה את הסבון במאכל, הוא אינו אסור מדין 'אחשיביה'.

המוצר	מכיל או אינו מכיל חמץ	הלכה
שקיות ניילון, שקיות זבל	אינן מכילות חמץ	אין צורך בכשרות
שקיות קוקי	אינן מכילות חמץ	אין צורך בכשרות לפסח
תבניות חד-פעמיות מאלומיניום	אינן מכילות חמץ, אך פעמים רבות משתמשים בשמן מן החי בתהליך הייצור	יש צורך בכשרות לכל השנה, אך לא כשרות מיוחדת לפסח
תבניות חד-פעמיות מקרטון / נייר	לעיתים נדירות עלולים להכיל עמילן חמץ	אין צורך בכשרות, שכן הכלים אינם ראויים למאכל כלב. יש מהדרין שמחמירים לרכוש כלים כשרים לפסח. אפשר לפתוח את מקום החיבור ולבדוק האם יש בהן עמילן (הוראות באתר כושרות)
תחליב לחות	עלול להכיל חמץ	אין צורך בכשרות, משום שנפסל למאכל כלב